

Terrorizmus és katasztrófavédelem

Terrorizmus mint civilizációs járulék

A 2004. március 11-i madridi terrortámadás Európa számára is egyértelművé üzenetet küldött: a globális terrorizmus áldozatává válhat bárki, politikai, faji vagy gazdasági megkülönböztetés nélkül.

Annak ellenére, hogy hazánk terrorfenyegetettsége a rendelkezésre álló információk szerint a megtörtént események hatására nem nőtt, szükséges áttekinteni feladatainkat.

A kérdés súlyát, a téma komolyságán túl, növeli, hogy hazánk lakosságának tűrésküszöbét nem lehet összehasonlítani azon ország állampolgárainak tűrésküszöbével, ahol az elmúlt évek, évtizedek terrorcselekményei a mindennapi élet részévé váltak.

A mindennapi kultúránkba nem épült bele a terror okozta feszültséggel való együttélés, az események iránti óvatosság, ezért az időről időre megjelenő kihívás jelentős társadalmi visszhangot vált ki.

A feltételeket elismerve a katasztrófavédelemi szervek munkájuk során célul kell hogy kitűzzék: a kihívásra adott szakszerű, pontos, gyors választ kell adni.

A katasztrófavédelem terrorcselekményekkel kapcsolatos stratégiáját az elmúlt évek tapasztalatai alapján került alakították ki.

Alapját alkotják

- a katasztrófavédelem eszközrendszerét, hatókörét meghaladják a terrorcselekmények elkerülésére irányuló megelőzési feladatok (követő felelősség),
- a felkészülés, a veszélyhelyzeti tervezés szempontjai új, sajátos elemekkel egészülnek ki, de alapjaiban nem változnak,

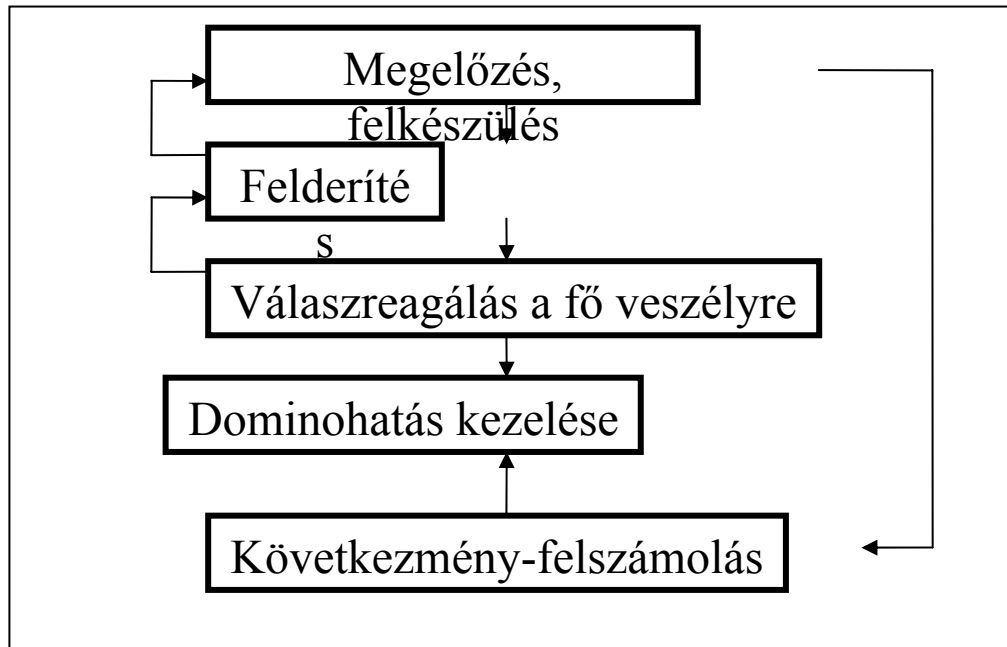
- a terrorcselekmény közvetve vagy közvetlenül a katasztrófavédelmi törvényben és kormányrendeletekben nevesített katasztrófatípusokon kívüli veszélyhelyzeteket is előidézhethet,
- a terrorcselekményt csak a célzatosság különbözteti meg az egyéb katasztrófa-helyzeteket kiváltó egyéb hatásoktól,
- a katasztrófavédelmi feladatok nem a kiváltó ok, eszköz, esemény, hanem a következmény oldaláról determináltak (a veszélyhelyzettel érintett terület és lakosság nagysága, a veszélyhelyzet jellege és következményei stb.).

A Belügyminisztérium ágazati stratégiájába szorosan illeszkedően került sor a katasztrófavédelem szakstratégiájának kialakítására, amely az 1999. évi LXXIV. törvényben meghatározottak szerint a megelőzés, veszélyhelyzet-kezelés és a rehabilitáció feladatcsoportokra épül.

A stratégia feladatbontását, a terrorcselekmények elleni küzdelem logikai felépítését mutatja az 1. számú ábra.

1. számú ábra

A terrorcselekmények elleni küzdelem logikai felépítése

A védekezési rendszer – logikájából adódóan – a különböző szervek együttes munkájára helyezi a hangsúlyt.

A katasztrófavédelem helye a rendszerben elsősorban a következmény-felszámolás során jelentkezik, de a kritikus infrastruktúra problémájának kezelésével kapcsolatos egyre nagyobb számú feladatok megjelenésével, a megelőzéshez kapcsolódó engedélyezési eljárásaink súlya is növekszik.

Ezek közül példaként kiemelhető a Seveso-II. hatálya alá tartozó üzemek engedélyezési, felügyeleti gyakorlata. A veszélyes anyagok ipari baleseteinek felszámolásához készített védelmi tervek a dominóhatás kivédését tűzik ki egyik céljukként, ezáltal a tervek esetleges terrortámadások során is használhatók.

Ezeken a területeken évek óta folynak olyan elemző, értékelő tevékenységek, amelyeknek szinte egyetlen konklúziója a veszély és

annak nagyságrendjének a megállapítása, miközben a „veszélyt jelzők” és a „védelemtervező” lehetőségei között az „olló” szétnyílik.

Ezen lehetőségek spektrumán belül, a katasztrófavédelmi szervek reagálási képességét három szinten kell meghatározni:

- terrorizmus mintájára elkövetett cselekmények, amelyek mindennapjaink részévé váltak (például iskolai bombariadó),
- klasszikus tűzoltási, mentésszervezési tevékenység (például repülőtéren cselekmények, metróbalesetek),
- komplex, térben és időben kiterjedt események (például bioterrorizmus, járványok).

A háromszintű reagálási képesség egymásra épülő feladatai alapján felvetődő kérdések több szakterület számára lehetnek elgondolkodtatók.

A terrorizmus mintájára elkövetett cselekmények közül a következők fordultak elő az elmúlt években a leggyakrabban:

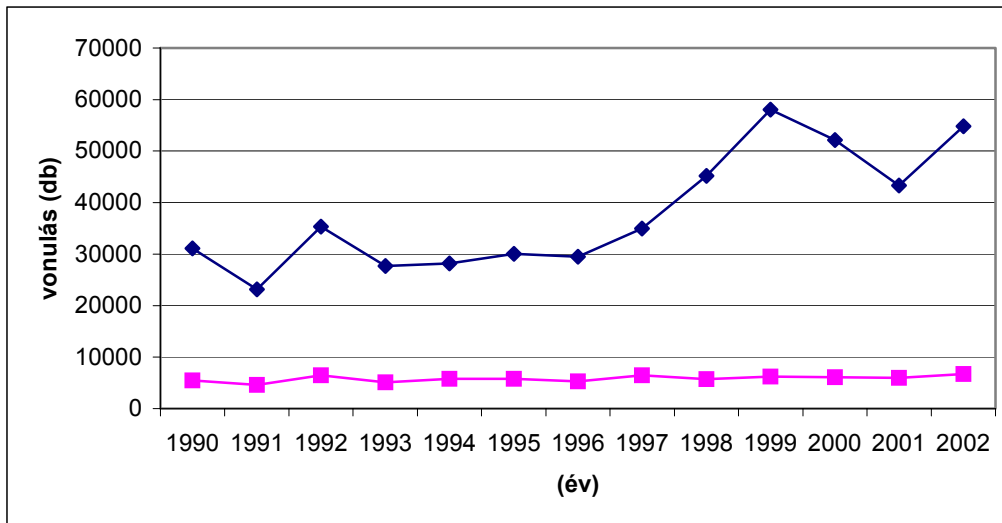
- a) tűzoltóságok téves és vakriasztásai,
- b) bombariadók,
- c) Anthrax-gyanús riasztások.

a) A tűzoltóságok téves és vakriasztásai

A 2. számú ábra mutatja, hogy a tűzoltóságok összesített vonulási statisztikájából a téves és vakriasztások éves szinten kb. 10-15%-os arányúak. A riasztások egy részének célja a szándékos megtévesztés, zavarkeltés, illetve félelemből elkövetett bejelentés.

2. számú ábra

Tűzoltóságok vaklárma és téves riasztása az összvonulás arányában

b) Bombariadók

A bombariadók a 90-es években jelentek meg hazánkban nagyobb számban, egyfelől a bűnözéshez kapcsolódóan, másrészt szándékos zavarkeltés céljából, iskolákban, középületekben. A riasztások számának és gyakoriságának, jellemzőinek vizsgálatát nehezíti, hogy a bejelentéskor a tűzoltóságokat nem minden esetben riasztják. Az esetek egy részében a rendőrség saját hatáskörben intézkedik.

c) Anthrax

2001. szeptember 11-étől napjainkig eltelt időben a katasztrófavédelem vegyi felderítő csoportjait és a tűzoltóságokat több mint 1400 alkalommal riasztották anthrax-gyanús küldemény vagy csomag ügyében.

A vizsgált esetek az elmúlt időszakban kivétel nélkül azzal zárultak, hogy anthrax -spóra és -baktérium nem volt kimutatható.

A terrorizmus mintájára elkövetett cselekmények tapasztalatai:

Az előbbiekből látható, hogy a bejelentést először fogadó szervnek döntő felelőssége és szerepe van a történések megítélésében.

Ezekben az esetekben a tűzoltóságoknak és a vegyifelderítő csoportoknak a bevetés során feladatuk, hogy megítéljék az intézkedési rendjükön belül a szükséges és elégséges beavatkozások fajtáját és formáját.

Az alkalmazandó eljárási rend a jogi szabályozás egymásra épüléséből adódik.

A jelenleg hatályos 1977. évi I. törvény a közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról egyértelműen leszögezi, hogy a bejelentéseket kötelező jelleggel ki kell vizsgálni, amennyiben nem névtelen bejelentésről van szó.

A kérdéskör második eleme a közveszélyokozáshoz kapcsolódik, amit a Btk. szabályoz.

Szükséges megemlíteni, hogy a terrorcselekményhez hasonló elkövetés abban az esetben is bűncselekmény, ha alkalmatlan eszközzel hajtják végre.

Klasszikus tűzoltási, mentésszervezési tevékenység

A katasztrófavédelem és a tűzoltóságok szervei évente közel 60 000 beavatkozást hajtanak végre. A műszaki mentő és a tűzoltó események tanulságai elsőrendű fontosságúak a terrorcselekmények szempontjából. Ezek közül kiemelendő a légi közlekedés biztonsága.

A légi közlekedés nemzetgazdasági szerepe túlmutat a személy-, illetve a teherszállítás statisztikai arányain. Gyorsasága, illetve technikai, technológiai bázisa és kapcsolati rendszere, nemzetközisége, kiemelt terroristacélponttá teszi.

A légi terrorizmus célpontjai lehetnek a) hazai felségjelű légi jármű; b) hazai légtér; c) hazai reptér.

A repülőtéren cselekmények térben és időben viszonylag zárt eseménycsoporthoz tartoznak. Speciális mentési körülményeit jellemzi, hogy ha a Magyar Köztársaság területén külföldi légi jármű ellen követnek el jogellenes cselekményt, vagy ha a jogellenes cselekménnyel érintett légi járművön külföldi állampolgárok is tartózkodnak, a helyzet felszámolása csak a vonatkozó nemzetközi szerződésekben foglaltakkal összhangban történhet.

A légi jármű elleni jogellenes cselekmény erőszakos felszámolása csak a légi jármű üzemben tartójának egyetértésével, az élet- és vagyonbiztonság elsődlegességével történhet. Az esemény irányítását a légi közlekedés védelmi bizottsága irányítja, amelynek tagjai: a belügyminiszter, a honvédelmi miniszter, a külügyminiszter, a pénzügyminiszter és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok felügyelő politikai államtitkár, a határőrség országos parancsnoka, valamint az országos rendőrfőkapitány. A külföldi tapasztalatok alapján javasolható lenne a BM OKF főigazgatójának mint a veszélyhelyzetkezelés egyik operatív irányítójának is a védelmi bizottsági tagsága.

Komplex, térben és időben kiterjedt események

A tapasztalatok tükrében elmondható, hogy a terrorcselekményt csak a célzatosság különbözteti meg az egyéb katasztrófahelyzetektől.

Az elmúlt években a bioterrorizmus fogalma ivódott bele leginkább a szakmai és a civil köztudatba, és „láthatatlansága” miatt a lakosság érzékenysége is e téren a legmagasabb.

Azonban a súlyos, több emberrel halálos lefolyású tömeges megbetegedést előidéző kórokozó megjelenése és az ellene való védekezés csak egy a lehetséges célpontok között.

Fontos célterületként kell kezelni a továbbiakat is:

– ivóvíz célú vízkivétellel érintett vizek haváriaszerű szennyeződése,

- olyan légszennyezési állapot, amelynek során bármely légszennyező anyag koncentrációja a 30 perces levegőminőségi határértéket a megengedett esetszámon felül meghaladja,
- a környezet veszélyes anyaggal való közvetlen és súlyos szennyezése,
- a biztonságot kedvezőtlenül befolyásoló és a lakosság sugárterhelését előidéző esemény stb.

Meg kell jegyezni, hogy az elmúlt évtizedekben a társadalom mobilitása, infrastruktúrától való függősége jelentős mértékben növekedett, ami nagymértékben befolyásolja a megelőzésben részt vevők felelősségét.

A feladatvégzés során (és ez elmondható szinte minden potenciálisan veszélyeztetett területről) mind a vezetésirányítás, mind a feladatvégrehajtás szintjének a kor színvonalához igazodva kell végeznie munkáját, azzal a nehezítő feltétellel, hogy a struktúra, illetve az erők és eszközök sok esetben normál állapotra méretezettek. Veszélyhelyzeti felkészítésre, felkészülésre – költségvetési intézményi keretek között – viszonylag csekély erőforrás jut.

Terrorizmus – veszélyhelyzet-kezelés jogi eszközei

A bemutatott példákból kiderült, hogy a katasztrófavédelmi erők munkája során három védelmi szintet különböztetünk meg:

- ügyeleti szinten a szolgálatparancsnok által kezelhető eseményeket,
- kárhelyparancsnoki szinten kezelhető eseményeket,
- védelmi bizottsági szinten kezelhető eseményeket (megyei és országos).

A védekezés három szintje a jogi szabályozáson belül érinti mind a polgári, mind a védelmi igazgatás területeit.

A katasztrófavédelem jogi szabályozása az alkotmány, honvédelmi tv., a katasztrófavédelmi tv., a polgári védelmi tv., a tűzvédelmi tv. és kapcsolatos jogszabályaik egymásra épüléséből áll össze.

A jogi szabályozás során megkülönböztetünk normál időszakos és minősített időszakos jogi szabályozást.

A terrorcselekmények megítélésénél kiemelten kezelt kérdés a két szabályozási rend közötti átmenet, a szükséges irányítási rend és az együttműködés rendje.

A terrorcselekmények bekövetkezése után az első beavatkozó tűzoltók, mentők, rendőri erők munkájának, együttműködési rendjének, illetve az esemény megítélésének, kiterjesztésének alapját két jogszabály alkotja:

- **1/2003. (I. 14.) BM rendelet** a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenység szabályairól ;
- **48/1999. (XII. 15.) BM rendelet** a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek katasztrófavédelmi feladatairól és végrehajtásának rendjéről, valamint e szervek irányítási, működési rendjéről.

A tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységéről szóló 1/2003. (I. 14.) BM rendelet tartalmazza a kárhelyparancsnok jogait, amelyek közül kiemelendők:

- *a tűzoltáshoz (műszaki mentéshez) fegyveres erők, a rendőrség, a polgári védelem, a katasztrófavédelem, a vám- és pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtás, a környezetvédelem, a mentőszolgálatok és a közüzemi vállalatok kirendelését igényelni, azokat alkalmazni, tartalékba helyezni, számukra közvetlen vezetőjük útján utasítást adni;*
- *a tűzoltáshoz (műszaki mentéshez) magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteinek és az állampolgárok közvetlen részvételét, a rendelkezésükre álló adatok közzétételét, valamint*

azok járművei, eszközei, felszerelései, anyagai rendelkezésre bocsátását igényelni;

– kérni a karitatív szervezetek egységeinek közreműködését;

– a tüzeset (műszaki mentés) helyszínét zárt területté nyilvánítani, azok helyén és környezetében minden olyan tevékenységet vagy mozgást korlátozni, megtiltani, amely a tűzoltást (műszaki mentést) akadályozza vagy hátrányosan befolyásolja, továbbá elrendelheti az illetéktelen vagy veszélyeztetett személyek, állatok és anyagi javak eltávolítását, a terület kiürítését;

– a tűzoltás (műszaki mentés) vagy emberélet mentése érdekében – a diplomáciai és nemzetközi jogok figyelembevételével – magánszemélyek, jogi személyek, illetőleg magán- és jogi személyek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetei tulajdonában, használatában, illetőleg kezelésében álló területre, létesítménybe behatolást elrendelni;

– bontást rendelni, különösen, ha azt a felderítés, az életmentés, a robbanásveszély, a tűz megközelítése (a behatolás), a tűz terjedésének megakadályozása, a füst, gáz, gőz eltávolítása, az omlásveszély megelőzése, az utómunkálat indokolja; valamint szükség szerint meghatározott felkészültségű szakember segítségét igényelni.

A jogszabályi háttér biztosítja, hogy a mentés során a riasztási és segítségnyújtási terv alapján a tűzoltóságok szükség szerint technikai és élő erőt tudjanak a helyszínre csoportosítani.

A mentés során a kárhelyparancsnok a terrorcselekmények következményeinek kezelésére kialakított műveleti sorrend alapján szervezi a mentést.

Amennyiben a kárhelyparancsnok megítélése szerint az esemény mértéke dominóhatás-szerűen nagyobb területet veszélyeztet, a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek katasztrófavédelmi

feladatairól és végrehajtásának rendjéről, valamint az e szervek irányítási, működési rendjéről szóló 48/1999. (XII. 15.) BM rendelet szabályai szerint kell eljárni.

A szabályozás alapján:

- *Amennyiben olyan rendkívüli esemény következik be, amely a védekezést végző, erre hivatott szervezet vezetőjének értékelése, illetve javaslata szerint katasztrófának minősíthető, a védekezés vezetője erről tájékoztatja az érintett település polgármesterét. A védekezést első ütemben a helyi szervek kezdik meg, a polgármester irányításával. A polgármester egyidejűleg javaslatot tesz a megyei (fővárosi) igazgatónak a kialakult helyzet katasztrófává nyilvánítására.*
- *A megyei igazgató a polgármester javaslatára dönt az esemény katasztrófává minősítéséről. Egyidejűleg haladéktalanul tájékoztatja a főigazgatót.*
- *A védekezés helyi lehetőségeit meghaladó körülmények kialakulása esetén az irányítást a megyei, fővárosi védelmi bizottság elnöke veszi át, és intézkedik a megyei erők és eszközök szükség szerinti igénybevételére. Egyidejűleg, ha az még nem történt meg, javaslatot tesz a főigazgatónak az esemény katasztrófává nyilvánítására.*
- *A megyei, fővárosi védelmi bizottság elnöke szükség esetén intézkedik a területi operatív törzs megalakítására, amelynek vezetője a megyei, fővárosi igazgató.*
- *A kialakult helyzetről a megyei védelmi bizottság elnöke tájékoztatja a Kormányzati Koordinációs Bizottság (a továbbiakban: KKB) elnökét. Az igazgató pedig tájékoztatja a főigazgatót, aki a helyzet értékelése alapján javaslatot tesz az illetékes védekezési munkabizottság aktivizálására.*
- *A BM OKF a Kormányzati Koordinációs Bizottság működésének megkezdéséig végzi az információk gyűjtését, elemzését, javaslatot készít a KKB elnöke részére a tevékenységre.*

- *A főigazgató javaslatot tesz a KKB elnökének a BM Védelmi Munkabizottság, illetve az operatív törzs, valamint a tudományos tanács részleges vagy teljes összehívására és annak összetételére.*
- *A KKB működése esetén a BM OKF működteti a KKB ideiglenes szerveit, javaslatokat készít elő a KKB tevékenységéhez, végrehajtja és ellenőrzi a KKB által meghatározott intézkedéseket a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél.*

A jogi szabályozás pontos ismerete elengedhetetlen egy a társadalom minden rétegét érintő és érdeklő esemény kezelésekor.

Jelenlegi tapasztalataink alapján elmondható, hogy a katasztrófavédelemre vonatkozó jogszabályi háttér egyértelműen rendelkezik a terrorcselekmények következményeinek elhárításával kapcsolatos katasztrófavédelmi kompetenciákkal.

Az elmúlt évek veszélyhelyzetei, rendkívüli eseményei gyakorlattá tették a veszélyhelyzeti vezetési rendszert.

Terrorizmus – kapcsolódó feladataink

Bekövetkező terrorcselekmény több feladat elé állítja a katasztrófavédelmi erőket:

- kialakítani a terrorcselekmény következményei felszámolásának irányítási rendjét,
- a kritikus infrastruktúrával kapcsolatos feladatok koordinálása,
- lakosságvédelem,
- tömegek katasztrófa-magatartásának kezelése,
- különleges mentési körülmények kezelése, a mentés végrehajtása.

A védekezés során a rendelkezésre álló erők és eszközök felhasználása a prioritások figyelembevételével történik.

A védelem feladatai (megközelítően a prioritási sorrend is) a következők:

- veszélyeztetett személyek mentése a veszélyeztetett területről,
- meggátolni a további sérülések kialakulását,
- sérültek ellátása,
- lokalizálni a veszélyforrást, megóvni az anyagi javak további sérülését,
- minél többet megmenteni a katasztrófa területén lévő anyagi javakból,
- biztosítani a kimentett személyek elhelyezését és ellátását,
- biztosítani a kár felszámolási feladatok feltételeit,
- biztosítani a kárterület rendjét.

Amennyiben túszejtés nélküli terrorcselekményről beszélünk, általában első beavatkozóként a tűzoltóságok jelennek meg a kárhelyszínen. Ezért fontos, hogy a témával foglalkozók megismerjék a tűzoltóságok és a katasztrófavédelem vezetési rendszerét.

A terrorcselekmények következményeinek felszámolása során a kihívás méretéhez igazodó irányítási rendek

Az 1/2003. (I. 14.) BM rendelet hatálya alá tartozó események irányítási rendje.

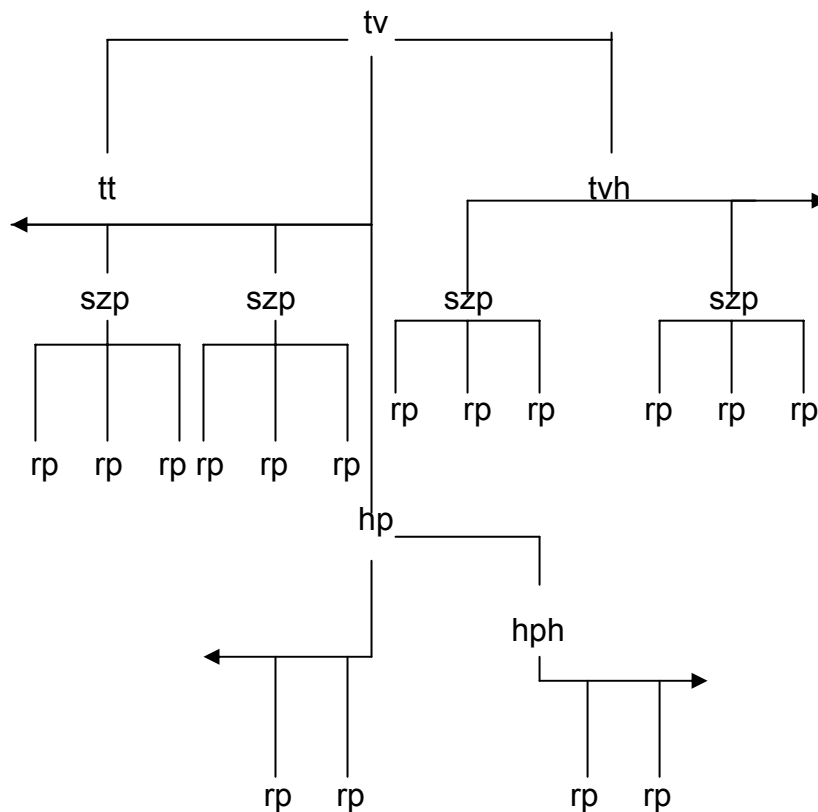
A tűzoltás, illetve a mentés során a következő vezetési rendszereket különböztetjük meg:

- alapirányítással, ha a beavatkozó erőket a tűzoltásvezető egyedül irányítja,
- csoportirányítással, ha a tűzoltást végzőket és az azok működését segítőköt csak megosztva lehet irányítani,
- vezetési törzsszel, ha az esemény nagysága, bonyolultsága, a helyszín tagoltsága a beavatkozó erők létszáma, illetőleg egyéb

körülmények a feladatok szélesebb körű megosztását indokolják (3. számú ábra).

3. számú ábra

A tűzoltóságok törzsirányítási rendje

A tűzoltásvezető (tv) a következő beosztásokat szervezheti:
tűzoltásvezető-helyettes (tvh),
háttérparancsnok (hp),
háttérparancsnok-helyettes (hph),
törzstiszt (tt),
szakaszparancsnok (szp),

rajparancsnok (rp).

A tűzoltásvezető ugyanazon beosztásokra több, illetőleg további más – általa szükségesnek ítélt – beosztásokat is szervezhet.

48/1999. (XII. 15.) BM rendeletben előírtak lépnek életbe, ha az események eszkalációja a védelmi struktúra kiterjesztését igényli.

Az **1. sz. melléklet** bemutatja a katasztrófakezelés szerveit és információs rendszerét.

Kritikus infrastruktúra

Napjainkban a terrorcselekmények során sok esetben jelentéktelenné válik az elkövetés helyszíne, a cél a legnagyobb veszteség kikényszerítésére való képesség ország-világ előtti bizonyítása. Ez és az a tény, hogy a modern ember élete a külső szolgáltatások igénybevételén alapul, szükségessé teszi a kritikus infrastruktúra katasztrófa körülmények közötti megfelelésének vizsgálatát.

A nemzetközi gyakorlatnak megfelelően a 90-es évek második felében az OKF jogelődjei megkezdték az infrastruktúrák sérülékenységének vizsgálatát.

A következő lépcsőben, 2001–2002-ben először két megye kísérleti célú adatgyűjtése alapozta meg az alkalmazandó módszertan kidolgozását, majd szintén 2002-ben az összes megyére kiterjedően megtörtént a kritikus infrastruktúra felmérése. Lényeges kiemelni, hogy a vizsgálatok csak a nyilvánosan elérhető adatok alapján történhettek meg, azonban azok eredményei alapján megfogalmazhatók a szükséges további feladatok és azok feltételrendszere.

A NATO felső szintű polgári veszélyhelyzet-tervezési bizottsága (SCEPC) 2002. novemberében elfogadott definíciója szerint kritikus infrastruktúra (CI) körébe sorolhatók mindazon létesítmények, szolgáltatások és információrendszerek, amelyek működésképtelenné válása vagy megsemmisülése gyengítené a nemzet biztonságát, a

nemzetgazdaságot, a közegészségügyet, a közbiztonságot, valamint a kormány hatékony működését.

A kritikus infrastruktúra vizsgálatának területei:

- a folyamatos kormányzás feltételrendszere,
- a veszélyhelyzet-kezelés szervei (orvosi, egészségügyi rendszer, rendőrség, tűzoltó és egyéb mentő szervezetek),
- telekommunikáció és információs rendszerek,
- elektromos hálózat, erőművek,
- gáz- és olajfeldolgozók, tárolók, vezetékrendszerek,
- bank- és pénzügyi szektor,
- szállítás, közlekedés,
- ivóvíz- és csatornarendszerek, kommunális hulladékszállítás,
- élelmiszer-ellátás, termelés,
- nemzeti műemlékek,
- speciális események, tömegtartózkodási helyek.

Az előbbiekből látható, hogy a kritikus infrastruktúra kérdése össznemzeti probléma. Megoldása az elkövetkező évek, évtizedek egyik legnagyobb katasztrófavédelmi kihívása.

A tapasztalatok alapján az előttünk álló feladatok a következők:

- a kritikusinfrastruktúra-vizsgálattal kapcsolatos döntések kormány szintű meghozatala,
- meg kell alkotni a nemzetközi gyakorlathoz alkalmazkodó, a kritikus infrastruktúra vizsgálatával és védelmével kapcsolatos fogalmakat, követelményeket,
- ki kell alakítani a fejlesztés és finanszírozás rendszerét, igazodva a költségvetés tervezéséhez.

Katasztrófa-magatartás

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján szükséges néhány szót ejteni a terrorcselekményekhez kötődő várható katasztrófa-magatartásról.

A veszélyhelyzetekben várható pszichikai reakciók eloszlásáról az elmúlt években több kutatás készült. Azonban az eltérő kultúrkör, a különböző terminológiahasználat, a statisztikai minták eltérő nagysága és az egyéb tényezők különbözősége miatt eredményeikben jelentős különbségek találhatók. A tanulságokat – a számszerűsítésből adódó általánosítás kockázatának elkerülésével – azonban le kell vonni a feladatok végrehajthatóságának érdekében.

A magyarországi gyakorlatban a metróüzemeltetés, üzemzavarok és az utóbbi idők kórháztüzeinek, illetve az árvízi kitelepítések kapcsán beszélhetünk a katasztrófa-magatartás tapasztalatairól. Az esetek jelentős részében az érintettek együttműködésével számolni lehet, mindössze az érintettek 2-3%-a igényel orvosi beavatkozást vagy más irányú magatartáskezelést.

A katasztrófavédelem által koordinált feladat fenyegetettség és válsághelyzetek esetén

- a lakosság irányítása,
- a magas kockázattartalmú magatartásformák kezelése.

A veszélyhelyzeti magatartáshoz kapcsolódóan és azon túlmenően a polgári védelem lakosságvédelmi feladatai:

- a veszélyeztetett lakosság riasztása, tájékoztatása,
- a kimenekítés (kitelepítés) és befogadás (elhelyezés, ellátás) lehetőség szerint szervezett formában történő végrehajtása,
- a kimenekítés során a védőeszközök és a menekülő-felszerelések alkalmazhatóságának megszervezése és biztosítása,
- a veszélyelhárítási (katasztrófavédelmi) tervekben meghatározott biztonsági rendszabályok bevezetése,

- a mentésben, az elsősegélynyújtásban, a mentesítésben és a károk felszámolásában való közreműködés,
- az átmenetileg hajléktalanná vált lakosság ideiglenes elhelyezése és ellátása.

Terrorizmus – amit tennünk kell ellene

A 2004. március 11-i madridi merénylet kapcsán a Nemzetbiztonsági Kabinet ülésén hozott döntéseket a katasztrófavédelem szervei végrehajtották. Az elmúlt évek során a katasztrófavédelemmel, mentésszervezéssel kapcsolatos korszerűsítési folyamatok nyomán kialakult az egységes és begyakorolt irányítási rend.

A katasztrófavédelem további feladatai a terrorcselekmények és a válságkezelés újszerű megközelítésének tükrében:

- a védelem erő/eszköz diszlokációjának fejlesztése,
- a kritikus infrastruktúra kérdéskörének rendezése,
- a terrorizmushoz kapcsolható események, helyzetek folyamatos értékelése, napi gondolkodás szintjére emelése,
- folyamatos és minden területre kiterjedő kockázatelemzés,
- a kockázatelemzés „eredményei” alapján a jogszabályok pontosítása,
- az új típusú kockázati tényezők tükrében a lakosságfelkészítés területén részstratégiák kidolgozása.

Mindezek a feladatok egy jól átgondolt stratégia mentén végrehajtva – az eddig ismert és jól működő veszélyelhárítási és védekezéstervezési tevékenységeken túl – hatékony formában szolgálják a polgári lakosság védelmét.